

CEGESOMA NEWSLETTER

NR 45 - MAART 2019

[nl](#) [fr](#) [en](#)

UITNODIGING

U bent welkom bij het CegeSoma op 23 april 2019 van 12.30 tot 14 u. in het kader van onze 'Bijeenkomsten Publieksgeschiedenis' voor een debatconferentie (in het Nederlands) over het gebruik van geweld in tijden van oorlog met Frank Seberechts, Bruno De Wever en Bart Willems. [\[MEER INFO\]](#)

http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3869&pag0nbr=90&pagofs=0

DUBBEL-EVENT

Wil u eindelijk weten wat *Crowdsourcing* eigenlijk betekent en wil u deelnemen aan een editathon over foto's van Brussel tijdens de Tweede Wereldoorlog ? Doe mee met het team van CegeSoma in het CIVA op 25 april 2019 (13 u. : conferentie, om 17.30 u. : de editathon). [\[MEER INFO\]](#) http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3873

[/cms/index_nl.php?article=3873](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3873)

PUBLICATIE

Er verscheen een nieuw nummer van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis (2018/4). U vindt er gevarieerde bijdragen over onder meer de nieuwe diplomatieke geschiedenis, armoede, de Belgische landbouwkolonisatie, ... [\[MEER INFO\]](#) http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3859&pag0nbr=90&pagofs=0

[pagofs=0](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3859&pag0nbr=90&pagofs=0)

VALORISERING VAN ARCHIEVEN

De start van een digitaliseringsoperatie in het kader van een onderzoeksproject over de burgerlijke epuratie na de Tweede Wereldoorlog in het gerechtelijk arrondissement van Brussel dankzij een financiering van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO). [\[MEER INFO\]](#) http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3870

[/cms/index_nl.php?article=3870](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3870)

HERDENKINGEN EN GESCHIEDENIS

Hoe vinden we een goed evenwicht tussen herinneringsplicht en geschiedschrijving ? [\[MEER INFO\]](#)

http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3865&pag0nbr=90&pagofs=0

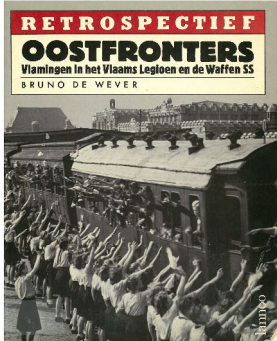
Derde Bijeenkomst Publieksgeschiedenis in het CegeSoma

23 april 2019 (12.30 – 14 u.)

Gebruik van geweld in oorlogstijd

Lezing met debat. Genodigden: Frank Seberechts en Bruno De Wever - Moderator: Bart Willems.

1984

In 1984 verscheen bij Lannoo een studie van Bruno De Wever met de titel 'Oostfrontiers. Vlamingen in het Vlaams Legioen en de Waffen SS'.

In 2019, rolde een boek van Frank Seberechts van de persen met als titel 'Drang naar het Oosten. Vlaamse soldaten en kolonisten aan het oostfront'.

Tussen beide syntheseswerken liggen dus 35 jaar ...

Het werk van Frank Seberechts spitst zich vooral toe op de oorlogsmisdaden en misdaden tegen de mensheid waaraan Vlaamse vrijwilligers aan het oostfront tijdens de Tweede Wereldoorlog deelnamen of waarvan ze getuige waren.

Het is voor het eerst dat dit aspect van de geschiedenis wordt belicht.

2019

Lange tijd werden de vrijwilligers van het Vlaams Legioen en van het SS-regiment Westland, alsook de Vlaamse leden van het NSKK-Vervoerkorps en van Organisation Todt, voorgesteld als idealisten die tegen het communisme streden, alsof ze niets te maken hadden met de moorden op burgers, partizanen en Joden in Polen, Oekraïne en Rusland van 1939 tot 1945.

In het boek van Bruno De Wever kwam de strijd tegen de partizanen weliswaar aan bod, maar slechts als klein deel van het onderzoek.

De context en de benadering waren toen anders, evenals de kennis over het onderwerp en de gevoeligheden errond.

Hoe komt dat? Welk archief was toen beschikbaar?

Welke elementen hebben de geschiedschrijving beïnvloed?

Op 23 april e.k. geeft het CegeSoma het woord aan beide auteurs, Frank Seberechts en Bruno De Wever. Ze zullen worden geïnterviewd door Bart Willems (wetenschappelijk medewerker bij het Rijksarchief te Antwerpen) en samen zullen ze een stand van zaken opmaken over het delicate vraagstuk van geweld in oorlogstijd.

Hoe moeten we vandaag kijken naar de ervaringen van die vrijwilligers?

Genodigden :

Frank Seberechts is geschiedkundige van de universiteiten van Antwerpen en Gent. Hij werkte onder meer bij het CegeSoma en het ADVN, waar hij onderzoek verrichtte naar de geschiedenis van de Vlaamse beweging, het Vlaams nationalisme, de Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolgung in België. Vandaag is hij onderzoeker bij het Vredescentrum Provincie en Stad Antwerpen en geassocieerd onderzoeker bij het CegeSoma. Zijn publicaties gaan onder meer over het Vlaams nationalisme, de Eerste en de Tweede Wereldoorlog, de haven van Antwerpen en heemkunde.

Bruno De Wever is professor aan de universiteit van Gent. Hij is een specialist van de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Zijn interessegebieden zijn de geschiedenis van het Vlaams nationalisme en van het fascisme. Hij schreef talrijke bijdragen en werken over deze thema's. Hij is ondervoorzitter van het gespecialiseerd wetenschappelijk comité van het CegeSoma.

Bart Willems is geschiedkundige en archivaris bij het Rijksarchief te Antwerpen-Beveren waar hij vooral werkt aan de inventarisering van archief over de Tweede Wereldoorlog. Hij is medeauteur van het boek 'Was opa een nazi? Speuren naar het oorlogsverleden', verschenen in 2017.

Het boek van Frank Seberechts zal die dag te koop zijn bij het CegeSoma . Indien u het wenst kan u het er laten signeren door de auteur.

De ontmoeting gaat door in de conferentiezaal van het CegeSoma (Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel) en wordt gevolgd door een debat.

Graag vooraf inschrijving per e-mail aan isabelle.ponteville@arch.be of telefonisch op nr. 02.556.92.11 **met vermelding of u al dan niet de lichte lunch neemt * + aanduiding van uw keuze (€ 5 vooraf te storten op de rekening van het CegeSoma : IBAN: BE12 6792 0045 0092 - BIC: PCHQEBBB + mededeling: naam en voornaam)**.

* Keuze 1 : biofluitbroodje, rozijnen, noten, brie (+ plat water, bruiswater of fruitsap);

* Keuze 2 : biobriochebrood, ham, gevuld ei, sla (+ plat water, bruiswater of fruitsap).

Aarzel zeker niet andere belangstellenden mee te brengen!

◀ [Terug](#) ▶

Dubbele uitnodiging CegeSoma in CIVA

In het kader van het UGESCO-project (Upscaling the Geo-temporal Enrichment, exploration and exploitation of Scientific Collection) organiseert het CegeSoma/Rijksarchief **op 25 april** (13 u. - 17 u.) een lezingennamiddag over crowdsourcing, waarna in de avond (17.30 u. - 21 u.) zal worden overgegaan tot de praktijk tijdens een "editathon" (publieksavond met schrijfmarathon).

Gelieve in te schrijven, de plaatsen zijn gelimiteerd: [Klik hier om je in te schrijven voor de lezingennamiddag en/of de editathonavond.](#)

▪

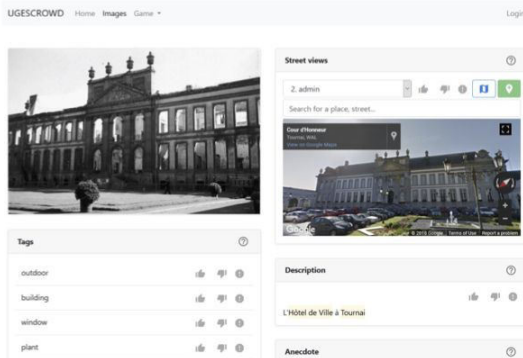
Dubbele uitnodiging .arch CEGESOMA

CIVA, op 25 april 2019

De ontwikkelingen van het verschijnsel *crowdsourcing* spreken u aan ? U heeft zin om zelf te experimenteren met participatieve content-productie? Vervoeg dan de teams van het CegeSoma op donderdag 25 april voor een heel nieuw evenement in de geschiedenis van het Centrum.

Conferentie over *crowdsourcing*
13u-17u

Editathon van archieffoto's van Brussel
tijdens de Tweede Wereldoorlog
17.30u-21u

Crowdsourcing of participatieve content-productie is een maatschappelijk fenomeen in volle expansie, zowel Wikipedia als bedrijven (Amazon of Google) werken ermee. De culturele- en erfgoedsector ontwikkelt eigen platformen, zoals het project *UGESCO* (waar het CegeSoma partner is), met het platform *Ugescrowd*, een instrument voor de extractie en verrijking van spatio-temporele metadata van fotocollecties.

Om de reflectie te stimuleren brengt het Centrum vertegenwoordigers samen van drie gevestigde crowdsourcingsprojecten : *Europeana 1914-1918*, *Testament de poilus* en *PhotosNormandie*. Het is een gelegenheid om ons te buigen over de praktische aspecten van *crowdsourcing*, maar ook voor een meer algemene reflectie, waarbij de volgende vragen centraal staan : welke bijdrage levert *crowdsourcing* en welke zijn de nadelen en de kosten? En tenslotte : stelt het vervangen van werknemers door vrijwilligers een ethisch probleem in de wetenschappelijke of culturele sector?

Op het einde van de dag worden de deelnemers uitgenodigd op een editathon-avond over het thema Brussel in oorlogstijd.

Heb je een boon voor Brussels erfgoed? Ken je de straten van de hoofdstad als je broekzak? Wil je meehelpen om de stad Brussel meer uitstraling te geven door de metadata bij de fotocollecties van het CegeSoma verder aan te vullen? Wil je opzoeken in deze collecties helpen faciliteren zodat zoveel mogelijk mensen over dit thema onderzoek kunnen doen?

Het speelt geen rol of je al een grote kenner bent of enkel belangstelling hebt voor Brussels erfgoed: we dagen je uit om zoveel mogelijk informatie te vinden die duiding kan geven over de hoofdstad tijdens de Tweede Wereldoorlog. In de loop van deze avond brengen we onze kennis over het patrimonium en de geschiedenis van Brussel samen om het onderzoek een duwtje in de rug te geven.

Wat is een editathon ?

Tijdens deze publieksavond met schrijfmarahton nodigen we je uit om metadata bij archieffoto's van Brussel tijdens de Tweede Wereldoorlog aan te maken, te wijzigen of te verbeteren. Deze vorm van samenwerking is ontsproten uit het onderzoeksproject *UGESCO*. *UGESCO* ontwikkelt een platform voor visuele herkenning op basis van fotostalen uit de collecties van het CegeSoma.

Praktische informatie

13.00u : Onthaal

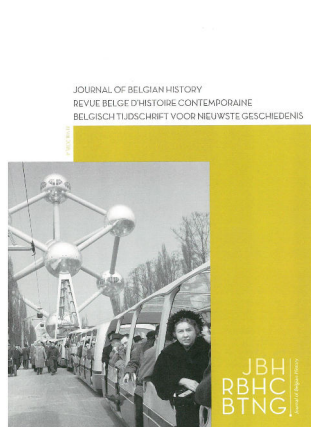
13.30u : Florence Gillet, Inleiding

Waar ? CIVA (Centre International pour la Ville, l'Architecture et le Paysage)
Kluistraat, 55 1050 Brussel

◀ [Terug](#) ▶

Nummer vier van het BTNG (2018) vanaf nu beschikbaar

Het vierde nummer van het *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis* bevat vier artikelen en een bijdrage aan de debatrubriek.

Jeroen Barrez (KU Leuven) onderzoekt het begrip 'armoede' tijdens de jaren 1960, Charlotte Vekemans en Yves Segers (KU Leuven) behandelen het Belgische beleid van zogenaamde 'landbouwkolonisatie' in Katanga tussen 1910 en 1920, het trio van Elke Brems, Reine Meylaerts en Myrthel Van Etterbeeck (KU Leuven) bieden een case-studie van de roman 'Mes cloîtres dans la tempête' van Martial Lekeux uit 1922 en Martin Schoups (UGent) onderzoekt de voedselpolitiek van de Belgische overheid na WO I.

De 'position paper' in de debatrubriek (in het Engels) van de jonge onderzoekers Houssine Alloul en Michael Auwers (PoHis - Un. Antwerpen) biedt een kritische kijk op de nieuwe diplomatieke geschiedenis.

Voor alle bijkomende informatie : www.journalbelgianhistory.be

◀ [Terug](#) ▶

FWO – ‘Krediet aan navorsers’ voor onderzoek over de burgerlijke epuratie

Het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) heeft Dirk Luyten (CegeSoma) een krediet aan navorsers toegekend voor een onderzoek over de burgerlijke epuratie na de Tweede Wereldoorlog in het gerechtelijk arrondissement Brussel.

De burgerlijke epuratie, beter bekend als de 'lijst van de krijgsauditeur', was een sleutel component van de repressie na de Tweede Wereldoorlog. Ze viseerde minder zwaarwegende, overwegend politieke collaboratiefeiten. Op basis van deze maatregel verloren meer dan 20.000 personen politieke en burgerlijke rechten.

Over dit fenomeen werd nog weinig onderzoek verricht, nochtans is het om meer dan reden een interessant verschijnsel. De krijgsauditeur besliste om rechten te ontnemen, zonder tussenkomst van de krijgsraad, maar verzet was wel mogelijk. In dat geval oordeelde de rechtbank van eerste aanleg, zodat een contactzone ontstond tussen het militair gerecht en de 'gewone' rechtsmachten.

Dit project focust op die contactzone en op de juridische actoren : hoe gingen krijgsauditeurs, rechters en advocaten met het nieuwe instrument om? Op welke manier beïnvloedden de burgerlijke rechtsmachten het beleid en het optreden van de krijgsauditeur? Hoe zette de krijgsauditeur het nieuwe instrument in?

Case studie Brussel

Het project focust op het gerechtelijk arrondissement Brussel. Het had een gemengd karakter (Nederlandstalige en Franstalige rechtsonderhorigen, stad en platteland), zodat bijvoorbeeld kan worden nagegaan hoe het instrument werd ingezet tegen respectievelijk Vlaamse en Franstalige collaboratiebewegingen en of het werd gebruikt om collaboratiefenomenen met een lokale specificiteit te sanctioneren. Omdat de juridische actoren centraal staan, ligt de focus op de gevallen waarbij verzet werd aangetekend tegen de beslissing van de krijgsauditeur.

Een bronnencorpus

De bronnen voor dit onderzoek werden geproduceerd door twee verschillende archiefvormers : de rechtbank van eerste aanleg en het krijgsauditoraat. Beide worden direct gekoppeld door eerst de vonnissen, die zich bevinden in het Rijksarchief Vorst te digitaliseren. Die gedigitaliseerde vonnissen dienen twee doelen : analyse van de juridische argumentatie enerzijds en een representatieve selectie van de meest relevante dossiers van het krijgsauditoraat mogelijk maken anderzijds. Die dossiers worden vervolgens gedigitaliseerd in Algemeen Rijksarchief 2 - depot J. Cuvelier.

Dit bronnencorpus vormt de basis van het onderzoek. Gecombineerd met andere archieven, waar vooral de Instructions générales van het auditoraat-generaal van belang zijn, zal dit toelaten een beter inzicht te krijgen in de mechanismen achter de burgerlijke epuratie en het optreden van de verschillende juridische actoren, in de eerste plaats de krijgsauditeurs én in de interne correctiemechanismen binnen het gerechtelijk apparaat.

De digitalisering zal gebeuren door jobstudenten, die dank zij het krediet aan navorsers kunnen worden ingezet. Wat de standaarden en metadata betreft worden de interne regels van het Rijksarchief gevolgd, aangevuld met specifieke metadata in functie van de onderzoeksvragen. Om internationale vergelijking mogelijk te maken zijn contacten gelegd met een lopend Nederlands digitaliseringsproject over de Bijzondere Rechtspleging.

Dit project is niet alleen van belang voor de wetenschappelijke valorisatie van het archief van het militair gerecht dat werd overgedragen aan het Rijksarchief, het levert een - weliswaar bescheiden - bijdrage aan de oplossing van de problematiek van de permanente bewaring van dit materieel erg precieus archiefmateriaal. Bovendien leent het project zich tot samenwerking tussen verschillende depots van het Rijksarchief.

◀ [Terug](#) ▶

Welke zin hebben herdenkingen ?

In 2019 herdenken we 75 jaar bevrijding van België en 50 jaar CegeSoma. Voor het Cegesoma een aanleiding om na te denken over de relatie tussen 'geschiedenis' en 'herinneringen'.

Herdenking aan de Congreskolom, 1948 of 1949, Fonds R. Demeyer. Rechten voorbehouden/CegeSoma foto nr 624895.

Dit doen we via een reeks activiteiten en initiatieven : onder meer de lancering van een nieuwe site en een verjaardagconferentie waar een bijzonder nummer van het BTNG wordt voorgesteld.

Hou alvast zeker de blog van Belgium WWII in de gaten : <https://www.belgiumwwii.be/nl/blog.html> en lees bijvoorbeeld [het interview van Pierre Havaux \(Le Vif, nr. 11 van 14 maart 2019\) met Nico Wouters, verantwoordelijke van het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij \(Cegesoma\) en met Pierre-Alain Tallier, hoofd van de afdeling hedendaags archief bij het Algemeen Rijksarchief.](#)

◀ [Terug](#) ▶